

հանդարտութեամբ, ելաւ սանդուխներէն վեր՝ տնտեսին սենեակը ուղղուեցաւ. նեղ սրահ մը կար ուստի փողոցը կ'երեւար. հոն՝ պատուհաններուն առջեւ կեցած՝ նայեցաւ, որ ամպը մարդկային ամբուխ դարձեր էր եւ կը յառաջանար: Սպասեց, մինչեւ որ աղաղակները բարձրացան եւ Լսելի եղան, այն ատեն մտաւ տնտեսին քով միամիտ ձեւ մը առնելով՝ «Դուրսը փողոցը կարծես խառնակութիւն մը կայ»,— ըսաւ, իսկ նա՝ «Պահապան զինուորները միթէ՞ վարը չեն»,— հարցուց անհոգ կերպով: Ձայներն աւելի բարձրացան, պալատին դռները շառաչմամբ փակուեցան, եւ դրսէն սպառնալիքներ սկսան լսուիլ: Տան բոլոր բնակիչքը մեծ եւ փոքր սենեակներէն դուրս թափեցան, Տիկինը կիսամերկ, մաղերը ձգած տեղեկութիւն կը հարցնէր. իշխանը եւ Թումայ «ի՛նչ է, ի՛նչ եղանք» կ'ըսէին: Իսկ վարեն պահապանք գռները կ'ամրացնէին, ծառաները շփոթած չէին գիտեր թէ ի՛նչ ընեն, աղախինք լալով «Տէր ողորմեա» կ'ըսէին, տնտեսը Չաւենի հետ կը խոսէր շուտ մը արկղը բանալով իւր գրպանները լցուց դրամով, եւ Չաւենի նաեւ երկու քսակ «առ դու ել ասոնք» ըսելով ձեռքը խթեց: Իսկ սա իբրեւ թէ այս բանիս համար կեցեր էր, հանդարտութեամբ ծոցը դնելով քսակները՝ դուրս ելաւ այդ շփոթեալ անձանց մէջէն, եւ յանկարծ տեսաւ Արփենին, որ ապշեր, մնացեր էր. «Քայլէ, աղջիկս, եկ իմ ետեւես պարտեզ»,— ըսաւ եւ սկսաւ սանդուխներէն իջնել արտորնօք: Արփենի նոյնպէս վազելով հասաւ իրեն, ան ատեն մտուց իր հիւղիկը, աւաւ նորա համար պատրաստուած մանչու զգեստները, փակեղն անցուց գլուխը մազերը մէջն ամփոփելով եւ իջան նաւակը, որ իրենց կը սպասէր: Ասիական քաղաքը տանիլ հրամայեց Չաւեն նաւավարին, եւ նաւն ուղղուեցաւ դէպի պալատը, վասնզի հոսանքը կրնար գիրենք դուրս նետէի ուստի դողալով Արփենիին համար, որ յանկարծ չի ճանաչուի, իւր մեծ վերարկուն քաշեց լաւ մը իւր գլուխը եւ տղան ել ծածկեց կիսով, եւ ժամ էր, վասնզի ահա իրենց ետեւէն երկու մեծ-մեծ նաւեր կ'ուզային, որոց առաջինը եօթ ջուխտ կը թիավարէր եւ երկրորդը հինգ ջուխտ: Առաջինին մէջ Փիլակրիոս, Տիկինը եւ Թումայ նստած էին, իսկ երկրորդին մէջ աղախնայք խառնիխուռն իրարու վրայ լցուած: Այս նաւերը նետի պէս կ'երթային, մանաւանդ առաջինը, եւ երկիւղը գիրենք այնպէս շուարել էր, որ Չաւենի աղբատիկ նաւին նայելու անգամ ժամանակ չունէին:

Ծովը հանգարտ էր, երկինքը մառախլապատ, ուստի նաւավարը թողուց եւրոպական ափունքը. ձկնորսի նաւերը միայն կ'երեւէին ծովուն վրայ եւ խրիսուպոլսոյ իջնող նաւեր. ուստի Արփենին գլուխը Չաւենի վերարկունէն դուրս հանեց.

— Չաւեն Զայրիկ,— ըսաւ կամաց ձայնով,— ազատեցանք: